

Klimat

Klimatet är mycket mildt för oss frusna nordbor. Medeltemperaturen vid kusten under sommaren ligger kring 25–28 °C och under vintern kring 10–15 °C. Kommer man högre upp i bergen blir det förstås svalare. Det är några grader svalare under sommaren. Under vintern blir det kallare ju högre upp man beger sig i bergen. Från 1500 meter och uppåt är marken vit under januari. Blir det kallt på höga höjder är kusten alltid varm. Där stannar sommaren året runt.

Historia i Alpujarras

Alpujarras har en rik historia. Stenålders- och bronsålderskulturer har lämnat spår i Almería och Sierra Gador i öster. Från kartagerna och romarna finns det spår nere vid kusten i Almuñécar i form av akvedukter, bostäder och saltanläggningar.

Under det moriska väldet från 700-talet spreds befolkningen i Alpujarras. Grupper i Alpujarras var i konflikt med kalifatet i Córdoba under 1000-talet med strider som följd.

Under 1200-talet styrdes Alpujarras av Nasridregimen från Granada. Man delade in hela området i distrikt som kallades taifas på arabiska. Försvarsborgar byggdes i varje distrikt. Det här var Alpujarras glansperiod. Marken terrasserades och bevattnades. Grödorna var många och rika. Frukt- och silkesodlingarna blomstrade.

Vid 1400-talets slut då de moriska härskarna lämnade Granada erhöll härskaren Boabadilla områden i östra Alpujarras kring Ugi-jar för sina moriska undersåtar. Själv gav han sig i väg till Marocko redan 1493.

Spanjorerna gav sig inte utan fortsatte med att förfölja morerna. Under hela 1500-talet fanns moriska rebeller kvar som de krist-

na inte klarade av. Den bördiga Lecrindalen söder om Granada återerövrade morerna 1568. Men redan 1570 kämpade morerna från sina sista fästner i Alpujarras och när sista motståndet bröts återstod det för morerna att konvertera till kristendomen (de kallades moriskor) eller lämna Spanien.

Även judar som hade stort inflytande i handeln kördes iväg av de fanatiska spanska katolikerna om de inte tidigare hade konverterat till kristendomen. Följden blev att Spanien led oerhörda förluster vad gäller kultur, näringsliv och ekonomi.

Efter morernas definitiva nederlag i Andalusien, gjordes en stor folkomflyttning. 60000 människor från Granada och Alpujarras förflyttades norrut till La Mancha i Kastilien eller till västra Andalusien eller skingrades och jagades bort. Nybyggarna från de nordliga landskapen Galicien, Leon och Asturien fick flytta in i Alpujarras. Det var sammanlagt 12 542 familjer som flyttade till 270 byar och småstäder. 130 byar övergavs för alltid. Mycket lär ha varit sönderslaget och förstört, så nybyggarna hade svårt att överleva. Under 1600-, 1700- och 1800-talen stod utvecklingen stilla. Stagnation, isolering och förfall bredde ut sig i Alpujarras.

När den engelske författaren Gerald Brenan kom till Alpujarras 1919 fanns det inte längre vägar mellan byarna utan bara småstigar. Han bosatte sig i byn Yegen och bodde där mellan 1920 och 1934 och det berättar han om i sin bok *South from Granada*.

Under inbördeskriget 1936–39 föll Granada och Lanjarón i fascisternas händer och Órgiva blev ingenmansland. Återhämtningen skedde långsamt under 1950- och 60-talen. Efter Francos död 1975 och sedan turismen har tagit fart vid kusten har utveckling skett i form av mera frukt-, grönsaks- och vinodlingar för leverans till kusterna. En avflyttning har ägt rum under 1960-talet från små olönsamma och underutvecklade jordbruk. Människorna har övergett många byar och flyttat till städer och industriarbeten. Men med turismens hjälp växer och utvecklas även de mest avlägsna och svårtillgängliga Alpujarras åter om än i en långsammare takt.

Västra Alpujarras från Lanjarón till Trevélez

Lanjarón är vattenstaden i västligaste Alpujarras, sydöst om Granada. Staden ligger på en balustrad på 600 meters höjd med bergstopparna bakom sig och oändliga sluttningar framför sig.

Det är en horisontellt utdragen liten stad kring en storgata. Och längs med storgatan ligger många gamla hotell och tämligen nya kurhotell. Här bor ungefär 4500 människor. Hotellen är ett dusintal och lika många restauranger och caféer finns det också.

Sedan 1800-talets slut har man sökt bota allehanda sjuka människor med ortens källvatten. Gamla och sjuka badar bubbelbad, ångbad, får vattenmassage och andra vattenbehandlingar.

Bergsbyn Carataunas.

Foto: Maj Wemmerdahl

Vandring med Lanjarón och Sierra Nevadabergen i fjärran.

Vandring ovanför Lanjarón mot Caballo

Första gången jag for uppför sluttningarna i Sierra Nevadamassivet var känslorna blandade av upphetsning och rädsla. Bergssidorna vråkte sig i vägen, tornande upp sig som höga, raka väggar. Vi kom nerifrån medelhavskusten och körde långsamt mellan bergsväggarna, som urholkats av floden Guadalfeo. Landsvägen följde flodbädden. Det finns inget övrigt horisontellt utrymme. Med bilens långsamma klättrande möter vi först de röda jordsluttningarna med mandelodlingarna. De mörka stammarna står som svarta prickar på långt håll. De vilda fikonsträden, liksom kaktusfikonen kasar nerför rasen och klänger sig fast med sina spretiga rika bladverk

Dalen blir bredare. Bergsväggarna tänjer sig och veckar sig i sin vandring. Den första vägen av skönhet rasar förbi. Det är elefanthud. De torra grårandiga veckiga bergssidorna har elefanthudens gråtorra ton och färg. Det är grå väggar som tonar i blått långt borta. Det är kymigt och hemskt att åka eller köra på dessa klängande bergsvägar, tyckte jag under första färden. Djupen under oss blir snart hissande. Hur är en återvändo möjlig? Vi kör uppför de smala och branta vägarna och är snart högt ovanför staden Lanjarón och de allmänna vägarna som ligger på 1200–1300 meters höjd. Vi klättrar uppför med bilarna i tallskogen. Snart kör vi ut på en bred brandgata och där gör vi halt med bilarna.

Vi börjar gå uppför den tämligen branta brandgatan, viker av in i tallskogen och efter en halvtimmes promenad når vi trädgränsen. Och här öppnar sig härligheterna framför oss. Vi går på floden Guadalfeos höga sluttning och har floden och dalgången djupt under oss. Söderut tar Sierra Lújar vid. De många blågrå bergssidorna

Lanjaróns vatten hjälper reumatiska, bronkitsjuka liksom nervsjuka människor. Vattnet är rikt på mineraler och gör gott åt kroppen. Det finns massor med vatten som ständigt rinner till i bergen. Det är pensionärerna som dominerar stadsbilden där de promenerar med sina glas i basthållare. De dricker sitt hälsovatten och får behandling i badhusen.

På senare tid framställer man också källvatten i Lanjarón. Ur 42 källor strömmar vattnet och efter rening och filtrering buteljerar miljontals flaskor med dricksvatten. Källvattnet heter »Aguas de Lanjarón« och säljs över hela Spanien.

Här liksom i nästan alla städer och byar i Alpujarras finns rester av morenas försvarsborgar. Man berättar också den tragiska men mycket vanliga historien om hur katolikerna dödade 300 morer år 1500, som tagit skydd i borgen och hur morerna senare brände Lanjaróns kristna kyrka 1568 och dödade 20 kristna. Som alla andra småstäder har Lanjarón sina egna festdagar. 20 januari firar de sitt skyddshelgon S:t Sebastian, den 24 juni firar de Vattnets och Skinkans dag och 7 oktober Jungfru Maria av Rosenkransens dag.